

The background features several rolled-up architectural blueprints, showing various technical drawings and grid lines. A large, semi-transparent grey rectangular box is overlaid in the center, containing white text. The text is centered and reads:

**Wybrane zagadnienia
z zakresu prawa autorskiego
w działalności projektowej
w budownictwie**

Plan szkolenia

- Przedmiot ochrony w prawie autorskim – utwory w działalności projektowej
- Istota autorskich praw osobistych, majątkowych oraz zależnych do projektów
- Status projektanta na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Przedmiot ochrony w prawie autorskim – utwory w działalności projektowej

- Utwór jako przedmiot ochrony w prawie autorskim
- Co jest przedmiotem ochrony prawnoautorskiej w przypadku projektu budowlanego?
- Przykłady utworów architektonicznych
- Czy każdy projekt budowlany podlega ochronie prawno autorskiej?
- Projekty standardowe (katalogowe)
- Projekty branżowe
- Jakie dodatkowe wymagania musi spełnić projekt żeby został uznany za utwór?
- Czy projekt musi być ukończony żeby podlegał ochronie prawnoautorskiej?

Utwór jako przedmiot ochrony w prawie autorskim

- Utworem jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (art. 1 ust. 1 pr. aut.).
- Cechy utworu:
 - oryginalność - niepowtarzalność i odróżnialność od innych rozpowszechnionych wcześniej utworów,
 - indywidualny charakter.
- Przedmiotem prawa autorskiego są utwory: architektoniczne, architektoniczno - urbanistyczne i urbanistyczne (art. 1 ust. 2 pkt 6 pr.aut.).

Co jest przedmiotem ochrony prawnoautorskiej w przypadku projektu budowlanego?

- Utworem podlegającym ochronie jako projekt budowlany jest dobro niematerialne w postaci wizji projektanta (utrwalone) w projekcie.
- Obiekt wybudowany na podstawie projektu architektonicznego lub makieta budowli jest jedynie nośnikiem tego utworu.

Przykłady utworów architektonicznych

- projekt koncepcyjny
- projekt architektoniczno-budowlany
- projekt branżowy
- projekt wykonawczy
- projekt zamienny

Czy każdy projekt budowlany podlega ochronie prawno autorskiej?

- Nie każdy projekt architektoniczny czy urbanistyczny podlega ochronie prawnoautorskiej.
- Projekty muszą odznaczać się przynajmniej minimalnym natężeniem twórczości, wynikającym np. z kompilacji znanych rozwiązań (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2004 r., sygn. akt: V CK 143/04)

Projekty standardowe (katalogowe)

Projekty standardowe (katalogowe) między innymi domów jednorodzinnych mogą nie posiadać statusu utworu. Wymaga to jednak indywidualnej oceny projektu.

Elementy twórcze w projektach standardowych to np.:

- kolorystyka,
- dobór materiałów,
- oświetlenie.

Projekty branżowe

- Zasada: projekt branżowy nie jest utworem
- Wyjątki: projekt branżowy jest utworem jeżeli zawiera elementy twórcze, wyróżniające się cechy swoiste uzyskane przy zachowaniu swobody twórczej np.
 - okablowanie strukturalne budynku,
 - projekt instalacji elektrycznej.

Jakie dodatkowe wymagania musi spełnić projekt żeby został uznany za utwór?

- Utwór podlega ochronie pod warunkiem jego ustalenia, tj. uzewnętrznienia przez twórcę. Konieczne jest np. utrwalenie koncepcji na rysunku.
- Ochrona prawnoautorska utworu aktualizuje się bez względu na dopełnienie jakichkolwiek formalności.

Czy projekt musi być ukończony, żeby podlegał ochronie prawnoautorskiej?

Utwór podlega ochronie w całości lub w części, także w postaci nieukończonej, pod warunkiem że część lub nieukończona postać utworu ma charakter twórczy

Istota autorskich praw osobistych, majątkowych oraz zależnych do projektów

- Jakie uprawnienia prawnoautorskie przysługują twórcy – projektantowi?
- Jakie uprawnienia obejmują autorskie prawa osobiste?
- Co oznacza prawo do nienaruszalności treści i formy projektu?
- Na czym polega nadzór nad sposobem korzystania z utworu?
- Utwór zależny – kiedy potrzebna jest zgoda na wprowadzenie zmian w projekcie?

Jakie uprawnienia prawnoautorskie przysługują twórcy – projektantowi?

<p>Autorskie prawa osobiste – więź twórcy z utworem (art. 16 pr. aut.)</p>	<p>Autorskie prawa majątkowe - prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (art. 17 pr. aut)</p>
<p>➤Cechy:</p> <ul style="list-style-type: none">➤niezbywalne,➤nie podlegają zrzeczeniu się,➤nieograniczone w czasie	<p>Cechy:</p> <ul style="list-style-type: none">➤zbywalne,➤podlegają zrzeczeniu się,➤ograniczone w czasie

Jakie uprawnienia obejmują autorskie prawa osobiste?

Prawo do:

- autorstwa utworu;
- oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Co oznacza prawo do nienaruszalności treści i formy projektu?

- Osoba trzecia bez zgody autora projektu nie jest uprawniona do wprowadzania zmian w projekcie.
- Niedozwolone są modyfikacje samego budynku, np. zmiana elewacji, dokonane bez zmian w projekcie i zgody autora.
- Przykład z orzecznictwa: *„Usunięcie poziomych fragmentów muru, które nadawały elewacji charakterystyczną i przemyślaną formę, stanowiło naruszenie prawa do integralności dzieła ponieważ nie wykazano, że zmiana ta była w procesie modernizacji konieczna i nie można jej było uniknąć”* - wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 lutego 1997 r., sygn. akt: ACr 23/97.

Na czym polega nadzór nad sposobem korzystania z utworu?

- Nadzór w rozumieniu prawa budowlanego a nadzór autorski – różnice
- *„[...] ustawodawca dokonał wyraźnego podziału uprawnień związanych z sprawowaniem nadzoru autorskiego w sferze prawa publicznego i prywatnego. W prawie budowlanym nacisk kładzie się na ochronę interesu publicznego, związanego z ochroną bezpieczeństwa powszechnego, życia i mienia ludzi oraz uzasadnionych interesów osób trzecich, a nie na ochronę osobistych praw autora projektu architektonicznego” - wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 września 2017 r. sygn. akt: I ACa 322/17.*

Utwór zależny – kiedy potrzebna jest zgoda na wprowadzenie zmian w projekcie?

- Utwór zależny to opracowanie, modyfikacja, przeróbka utworu pierwotnego.
- Przykład: wprowadzenie zmian w projekcie budowlanym przez innego projektanta może prowadzić do powstania utworu zależnego.
- Zgoda na wprowadzenie zmian w projekcie będzie wymagana dla korzystania z projektu oraz rozporządzania projektem np. przeniesienia autorskich praw majątkowych do projektu na nabywcę.

Status projektanta na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

- Kto może być twórcą na gruncie prawa autorskiego?
- Kto jest uprawnionym z autorskich praw majątkowych?
- Skutki oznaczenia autora projektu na egzemplarzu projektu
- Współautorstwo – komu przysługują prawa autorskie do utworu?
- Stworzenie utworu na podstawie umowy o dzieło
- Stworzenie utworu w ramach stosunku pracy

Kto może być twórcą na gruncie prawa autorskiego?

- Twórcą może być tylko osoba fizyczna, która może korzystać z określonych narzędzi, w tym sprzętu, narzędzi, materiałów lub oprogramowania w celu stworzenia utworu.
- Twórcą będzie zawsze konkretny projektant, który wykonał (stworzył) określony projekt.
- **Twórcą nie może być:**
 - spółka prawa handlowego lub inna osoba prawna
 - osoba fizyczna na zlecenie której wykonywany jest projekt
 - pracodawca, jeżeli nie wykonywał osobiście projektu.

Kto jest uprawnionym z autorskich praw majątkowych?

- Uprawnionym z autorskich praw majątkowych jest osoba, której przysługują na podstawie ustawy lub umowy autorskie prawa majątkowe do utworu.
- Jeżeli twórca (projektant) przeniesie autorskie prawa majątkowe do utworu na inną osobę, np. zlecającego – to zlecającemu będą przysługiwać autorskie prawa majątkowe do tego utworu.
- Uprawnionym może być:
 - twórca (projektant),
 - zlecający wykonanie projektu,
 - pracodawca,
 - spółka prawa handlowego lub inna osoba prawna.

Skutki oznaczenia autora projektu na egzemplarzu projektu

- Domniemywa się, że twórcą jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidoczniło na egzemplarzach utworu (art. 8 ust. 2 pr. aut.).
- Oznacza to, że twórcą jest osoba oznaczona na projekcie jako autor lub współautor, chyba że udowodnimy, że twórcą jest inna osoba.
- Wymagania dla oznaczenia autorstwa
- Które z osób wskazanych w tabeli znajdującej się na projekcie nie będą uznane za twórcę?

Współautorstwo – komu przysługują prawa autorskie do utworu?

- Współtwórcom przysługuje prawo autorskie wspólnie. Domniemywa się, że wielkości udziałów są równe. (art. 9 ust. 1 pr. aut.).
- Umowa między współtwórcami
- Wykonywanie prawa do wyodrębnionej części utworu
- Wykonywanie prawa do całości utworu
- Wykonywanie uprawnień ochronnych

Stworzenie utworu na podstawie umowy o dzieło

- Kto jest twórcą?
- Umowa między zlecającym a projektantem
- Jakie wymagania trzeba spełnić, żeby autorskie prawa majątkowe przysługiwały zlecającemu?

Stworzenie utworu w ramach stosunku pracy

- Kto jest twórcą a kto jest uprawnionym z autorskich praw majątkowych?
- Jeżeli ustawa lub umowa o pracę nie stanowią inaczej, pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron. (art. 12 ust. 1 pr. aut.)
- Autorskie prawa majątkowe do projektu stworzonego w ramach stosunku pracy przez projektanta przysługują pracodawcy po przyjęciu tego projektu (utworu).

Dziękuję za uwagę